

De Revisionisten, de afgevaardigden en de leiders ^{en} vakvereenigingsbesturen mogen in hun kleinen beperkten kring het algemeene van zijn komst dan niet merken, met alle middelen trachten de arbeiders bij het kleine te houden, — het Kapitaal zelf met zijn nieuwe enorme expansie, in alle landen, doet hun pogingen te niet, logenstraft ze althans.

Het Imperialisme brengt of gelijktijdig met zich, of veroorzaakt, enorme hooge staatsuitgaven, kolossale zware belastingen, invoerrechten, stijging der prijzen, daling van het werkelijk loon, oppermacht der patroonsbonden, achteruitgang in kracht der vakorganisaties, stilstand van de arbeidswetgeving, achteruitgang van het Parlementarisme.

De Reformisten mogen nog zoo veel onderhandelen met de bourgeoisie, de arbeidersklasse nog zoo zeer willen prostitueren; de vakvereenigingsleiders mogen nog zoo zeer een bureaucratie vormen, die de vrije beweging der arbeiders neerhcuft, en hun klasseleven dwingt in eentonige lage banen, hun geesten verslaaft en tot stof maakt, de ontwikkeling van het Kapitalisme tot het Imperialisme laat zich telkens heftiger gevoelen.

Het Kapitaal is niet een doffe, doode, stilstaande macht, — evenmin een bewegelijk rijk vloeiende bron van weldaden. Het is een voortdurend zich ontwikkelende kracht, die aldoor nieuwen strijd baart.

En wat is nu het eigenaardige, het nieuwe, de nieuwe kracht, de nieuwe strijd, de nieuwe ontwikkeling, in het Kapitalistische tijdperk dat Imperialisme heet?

Wat is de nieuwe zegenrijke macht die het, — nu, — in het leven der arbeiders brengt?

Wat is de nieuwe zegenrijke macht die het, — nu, — door zijn aanval, — aan de arbeiders geeft? Wat is de weldaad, de allesovertreffende weldaad waarmee het de arbeiders (nu voor het eerst waarlijk) opheft, naar een hooger trap? Nu, nu!

Dit: dat de massa zelf moet gaan handelen.

In de voor-imperialistische periode, — na den eersten tijd van de aaneensluiting der arbeiders onderling en hun eersten revolutionairen theoretisch-radicalen opstand tegen de bourgeoisie, — geschiedde de actie vooral door kleine groepen en leiders.

Maar tegen de Trusts, de Banken, de Imperialistische Regeering en tegen het Imperialisme zelf vermogen kleine groepen weinig, en leiders, met de slimste tactiek, zoo goed als niets.

Wat vermag tegen een Syndikaat een vakvereenigingsleiding, en tegen een Imperialistische Regeering een vertegenwoordiger, een vertegenwoordiging — alleen?

Ieder, die gevoelt, wat de macht is van een Trust tegenover een vakvereeniging, van een Hooge Bank over de ekonomie en politiek van een land tegenover een vertegenwoordiging, van een Regeering, die Imperialisme en oorlog wil, tegen een parlementaire partij, zal erkennen, dat de actie der massa, naast de vertegenwoordiging en de leiding, noodzakelijk is.

Dit ligt in de Macht opgesloten, die tegenover de arbeiders staat. Die door de Trust en het Imperialisme oneindig groo-ter geworden is.

Om de Trust, de Bank, de Ondernemersbonden, de Regeering, —

Om de Regeering, ondanks het Imperialisme, te dwingen tot vooruitgang, moet de Massa op het tooneel.

De Nationale Massa.

Er is geen andere weg voor het Proletariaat tot vooruitgang, tot hervorming.

Er is geen andere weg voor het Proletariaat naar de Toekomst, naar de Maatschappij van Vrijheid, Gelijkheid en Eenheid.

Een nieuwe fase vangt aan.

De Theoretisch-Radicale was de eerste. Zij diende om het zaad te strooien.

De Hervormende was de tweede. Zij splitste zich in de revolutionair-hervormende en in de revisionistisch-hervormende. Zij diende om de hervormingen, die te krijgen waren, te veroveren.

De derde komt. Zij dient om de massa te verzamelen tegen het Bank-Kapitaal, de Trust, de Imperialistische Regeeringen.

Zij roept de massa's op.

De eerste fase riep den Enkeling op. Tot theoretisch Begrip.

De tweede de Massa tot Hervorming door leiders.

De derde de Massa tot de Revolutionaire Daad.

Zij is de hoogste fase die wij nu bereiken kunnen. 1)
Voelt gij wat dit zeggen wil, lezer: De massa komt op het tooneel?

Het beteekent, dat de massa eindelijk ontwaken gaat. Het beteekent dat zij, zonder leiders, of zonder veel beteekeenis der leiders handelen gaat.

Het beteekent, dat wij een stap doen zoo groot als de Arbeidersklasse nog nimmer deed. Het beteekent, dat wij zeer dicht ons einddoel naderen.

Er is geen andere weg voor het Proletariaat naar het Socialisme.

De massa moet zelf gaan handelen, moet komen.

De ontwikkeling van het Kapitalisme tot Trust, Hooge Bank en Imperialistisch Parlement en Regeering wil het. Het kan niet anders.

En de Massa is dan ook al gekomen in de laatste tientallen jaren, sinds het Imperialisme kwam.

Ondanks alle praatjes en beloften en verdragen voor en aan en met de bourgeoisie, en voor en over en met de arbeiders, ondanks alle pogingen van vakvereenigingsbesturen en afgevaardigden om het werk alleen, van boven af te doen, heeft de Massa de taak ook zelf in handen genomen.

In Zweden, in Noorwegen, in Denemarken, in Engeland, in Holland, Frankrijk en België, in Italië en Spanje, in Oostenrijk en Rusland heeft het proletariaat zelf, door algemeene en massastakingen, door protest- en demonstratie- en dwangstakingen, door economische en politieke stakingen, door stakingen van geheele arbeidersbevolkingen en van gedeelten daarvan, getoond, dat het de nieuwe ontwikkeling heeft gevoeld. Het heeft kleine deelen van het proletariaat met algemeene staking geholpen tegen kleine kapitalen, het heeft groote kapitalistische maatschappijen overwonnen, het heeft steden en landen geschokt, het heeft met de generale staking, als direct gevolg van een imperialistischen oorlog, de eerste proletarische Revolutie gemaakt.

De enorme stakingswoede van het Engelsche proletariaat, tegen de leiders in, der laatste jaren, is een gevolg van wat het Imperialisme met zich brengt, en de demonstratie die het

1) Eene zeer veel hoogere dan die Marx gekend heeft.

Duitsche proletariaat voor eenige jaren heeft gehouden tegen het kiesrecht in Pruisen, was een poging om, langs dien weg, de ontwikkeling van het al machtiger wordende Imperialisme tegen te houden. In de Vereenigde Staten hebben de arbeiders in de laatste jaren herhaaldelijk de massa-actie gebruikt om verbeteringen te krijgen van de machtige Trusts, en om hun recht van vereeniging te verdedigen.

De Arbeidersklasse van Europa en Amerika is al sinds jaren in beweging om het Imperialisme te breken, of althans in den strijd er tegen nieuwe macht, nieuwe concentratie, hooger en beter eenheid te verwerven.

Het handelen der massa is gekomen, — van zelf.

De actie tegen het Imperialisme is van zelf, natuurlijk, de Massa-actie.

De actie tegen den Imperialistischen Oorlog kan niet anders dan Internationale Massa-actie zijn. Alleen wanneer het nationale proletariaat gevoelt, dat het vijandig buitenlandsche kapitaal even goed bestreden wordt als het eigene, zal het zich met het Internationale Proletariaat vereenigen tot afweer en vernietiging van den Oorlog.

Alleen, de Massa-actie van het Proletariaat ging tot nu toe nog in het klein, onbewust van de groote oorzaak, en van het ééne groote doel, nog niet geconcentreerd, nog niet met alle krachten naar één doel, met één woord zij ging nog ongeorganiseerd en — nationaal.

VIII.

DE OORZAKEN VAN HET NATIONALISME VAN HET PROLETARIAAT.

c. De Radicalen. Kautsky.

Maar nog niet hebben wij alle oorzaken en remmende krachten genoemd, die de Arbeidersklasse tegenhielden om van den ouden, kleinen — en nationalen — weg tot den grooten, — en internationalen — te komen.

Tegen de nieuwe kracht der arbeiders, de actie der massa, treedt naast het Revisionisme weer een nieuwe kracht op om haar den voortgang te beletten.

Maar de nieuwe tegenstand kwam van hen, van wie men het vroeger niet zou hebben verwacht. Zij kwam van de Marxistische of Radicale arbeiders en leiders der socialistische partijen.

Bij den opgang, dien het proletariaat noodzakelijk maken moest, van de oude tactiek, van den strijd door vertegenwoordigers en kleine gedeelten van het proletariaat, tot de massa-actie in het algemeen en de algemeene staking in het bijzonder, bij den opgang dien het maken moest van nationale tot internationale actie, bij dien opgang traden haar de aanhangers en leiders der oude tactiek in den weg, — en nu niet alleen, of voornamelijk meer de Reformistische maar de Marxistische. Juist degenen die in de eerste, revolutionair-theoretisch-practische periode de leiders der arbeiders waren geweest, en die zich in de volgende, de revisionistische periode, krachtig en schitterend tegen het reformisme hadden verzet.

Duitschland is ook hier weer het beste voorbeeld. Hoewel men het verschijnsel overal, in Holland en in België, in Frankrijk en Italië, in Oostenrijk en Engeland zien kan, het duidelijkst blijkt het, door de groote afmetingen van den strijd, in Duitschland.

Terwijl de revisionistische leiders (en arbeiders) daàr (in Duitschland) alles deden om het proletariaat door beloften van kleine voordeelen, en van voordeelen door hulp der bourgeoisie in het parlement, of door den dagelijken strijd der vakvereeniging te behalen, af te houden van een massaal optreden buiten het parlement en grooter dan der vakvereenigingen, trachtten de radicale leiders dat zelfde te bereiken... door ontmoediging.

Zij weerhielden iedere massa-actie binnen het raam der natie tegen de Regeering.

Terwijl het Imperialisme al machtiger en machtiger werd, beloofden aan den eenen kant de Reformisten al grooter voordeelen van een samengaan met die zelfde partijen die de dragers van het Imperialisme zijn, en dus den oorlog brachten, en rieden de radicale leiders de massa's tot niets doen, tot passief zijn, tot geen actie tegen ze aan. Of, als ze dit niet luide aanriedden, dan waren zij toch tegen alle actie der massa gekant en verzetten zich daartegen met alle macht.

Hoe is dit zoo gekomen? Hoe hebben juist die Radicalen de revolutionaire tactiek van het proletariaat verloochend?

De meesten van de Radicalen, die Marxisten waren of zich zoo noemden, vreesden de nieuwe actie van het proletariaat, en wilden daarom alle actie maar laten als ze was: stembus, vakvereeniging en leiders. En de voornaamste, meest gezaghebbende theoreticus der partij, Kautsky, was onder hen, werd nu van deze radicalen de theoreticus.

Kautsky heeft alles gedaan wat hij kon om de massa van het Duitsche proletariaat tegen te houden, en te beletten de eigen actie te beginnen. 1)

Kautsky heeft (in zijn discussie met Rosa Luxemburg) de algemeene staking voor Duitschland bestreden. Alsof Duitschland op Europa een uitzondering was.

Hij heeft in deze periode en dezen tijd, de aandacht van het proletariaat gevestigd op het Parlement voornamelijk. Daar lag weder, volgens hem, het belangrijkste tooneel van den strijd. — Alsof het Imperialisme in het Parlement te overwinnen was.

Hij heeft, in deze periode, toen de arbeiders alleen nog maar van zich zelf iets hadden te hopen, gezegd, dat van den steun van den middenstand de strijd afhing. Dien moesten wij eerst aan onze zijde hebben. — Alsof de middenstand niet met het Imperialisme gaat.

Hij heeft, om den vrede te behouden, het vormen van een Europeeschen Statenbond aangeraden, — alsof de arbeiders daaraan iets konden doen, alsof het Imperialisme daarop zou wachten, alsof een Statenbond niet tot nog sterker Imperialisme zou voeren, alsof onder de bourgeoisie nu beduidende krachten waren tegen den oorlog, alsof de arbeiders niet alleen stonden.

Hij heeft nog in October 1911 in de *Neue Zeit* de massa der georganiseerden ontmoedigd door de massa der ongeorganiseerden onbetrouwbaar te noemen. — Alsof de massa der ongeorganiseerden niet alleen tot strijd komt d o o r strijd.

1) Eén korten aanloop heeft men gewaagd, — tegen het Pruisische kiesrecht. Maar dien heeft men spoedig gesmoord.

Men zie over dit en de volgende punten de debatten in de „*Neue Zeit*“ tusschen Rosa Luxemburg, Pannekoek, Mehring, e.a. en Kautsky. Wij geven hier slechts den algemeenen geest der artikelen van den laatste.

Hij heeft in 1910 door de mogelijkheid, voor de bourgeoisie, van ontwapening te bepleiten, en de ontwapening, op dat oogenblik, tot leuze van het proletariaat te maken, de aandacht van het proletariaat van de op dat oogenblik eenige wijze van bestrijding van het Imperialisme, n.l. door de actie der massa zelf, voor Duitschland afgeleid. Alsof ontwapening in 1910, en nu, en onder het Imperialisme mogelijk was.

Hetzelfde deed, op zijn raad en met medewerking van alle Revisionisten en Marxisten van Kautsky's richting het Koppenhaagsche congres. — Alsof de Bourgeoisie ontwapening wil, alsof zij die kan willen!

Kautsky heeft, in den tijd, dat het Imperialisme in alle groote staten reeds tot vlak bij den oorlog naderde, en hij zoo goed als aan de grenzen was, bij de verkiezingen van 1912 in Duitschland, den raad gegeven de groepen van de bourgeoisie, die tot de scherpste voorstanders van het Imperialisme behooren, de vrijzinnigen, te steunen. — Alsof niet juist deze liberalen, de reeders, het intellect, etc., meer nog dan eenige andere partij, de dragers van het Imperialisme zijn.

Ook daarmee heeft hij de arbeiders doen gelooven, dat in dezen tijd, op dit oogenblik, uit het Parlement, van de Vrijzinnigen iets anders dan de zwaarste onderdrukking, de oorlog en de ondergang kon komen.

Kautsky heeft, als theoreticus der Radicalen, de Massa-actie afgeraden, omdat de organisaties der arbeiders dan gevaar liepen. — Alsof de organisaties het doel en niet het middel zijn van den Klassenstrijd! Alsof het Imperialisme de organisaties niet toch machteloos maakt! Alsof Organisaties van Arbeiders niet weer herleven.

Kautsky heeft allen, die het proletariaat trachtten te overtuigen, dat het nu zelf moest optreden, zooveel hij kon bestreden.

Wel ging deze strijd, van hem en de Radicalen, om punten van nationale politiek in vreedstijd, vooral om de massa-actie voor het Algemeen Kiesrecht in Pruisen, maar het spreekt van zelf, dat de voor nationale actie door hem ontmoedigde massa, ook tegen het groeiende Imperialisme en

den komenden wereldoorlog niets zou durven ondernemen. 1)

Kautsky wilde, zooals hij zeide, met deze taktiek de Regeering en de heerschende klassen afmatten. Het blijkt nu, dat hij daarmee niet haar, maar de Arbeidersklasse ten doode toe heeft afgemat.

Op het Bazeler congres heeft Kautsky, met de reformistische en radicale leiders, elke bespreking van een internationale actie van het proletariaat onmogelijk gemaakt. — Alsof deze — juist toen — niet het eenige was.

Kautsky zegt tot de arbeiders, nu, in deze periode van de ontwikkeling van het kapitalisme, nu alle staten elkaar aanvallen, en daardoor aanvallen het geheele proletariaat: Gij moet, als uw vaderland wordt aangevallen, voor het vaderland vechten. 2) — Alsof nu niet het oogenblik was gekomen voor het gevecht tegen het Imperialisme

Dit kenteekent het optreden der radicalen — in alle landen van West-Europa: Zij waren tegen de massa-actie van het proletariaat. Zij waren dus vóór het den vrijen loop laten aan het Imperialisme. Zij waren vóór het Imperialisme zelf. 3)

1) Hoezeer het Duitse proletariaat, het sterkst georganiseerde der wereld, ontzenuwd was, bleek bij het bezoek van den Czaar van Rusland aan Berlijn. Toen roerde het Berlijnsche sociaal-demokratische proletariaat, dat sterker georganiseerd is dan het proletariaat van eenige stad ter wereld, zich niet. Het manifesteerde niet, het hield niet eens een vergadering.

2) Zie o.a. de „Neue Zeit” 2 October 1914, blz. 4. „Ieder volk en ook het proletariaat van ieder volk heeft er een dringend belang bij, den vijand het overtrekken der grenzen te verhinderen”, (d. w. z. om dezen Imperialistischen oorlog te voeren), om de verschrikkingen en verwoestingen door den inval.

En op pag. 7. „Daaruit volgt voor de sociaal-demokraten van alle naties hetzelfde recht en dezelfde plicht aan de verdediging deel te nemen.”

Men houde hierbij in het oog, dat juist Kautsky de arbeiders zooveel hij kon heeft belet den oorlog te verhinderen, en gemaakt heeft, dat de sociaal-democratie en de massa niets deed.

Dat geeft ons, het recht van Kautsky te zeggen wat hierboven staat. Of hierdoor, door het vrijwillig meedoen van het proletariaat, het Imperialisme versterkt wordt, en later, juist hierdoor, veel erger verschrikkingen en verwoestingen ontstaan, dat neemt Kautsky niet in zijn overwegingen op.

3) „Ein hüben und drüben nur gilt.” „Wie niet voor mij is, is tegen mij” Men zie hierboven, in hoofdstuk IV, waar wij hebben aangetoond, dat de keuze voor de arbeiders ligt tusschen Gezamenlijke Actie, — dus Massa-actie, — van het Wereldproletariaat tegen

Het enormste verschijnsel van den kapitalistischen tijd, het definitief veroveren der geheele wereld, van het reusachtige gedeelte dat nog over was, door het kapitalisme, treedt in, en maakt reusachtige vorderingen en nadert zijn doel.

Het bedreigt het proletariaat met een zeer groote verlening van den duur van zijn slavernij.

Het bedreigt het proletariaat met een periode van achteruitgang, verzwakking, ondergang misschien, — de radicalen van het slag van Kautsky, weten niet wat te doen. Het eenige wat zij zeggen is: houdt uw politieke en vakvereengingsvergaderingen, houdt 's avonds een demonstratie en stemt op uw tijd voor het parlement.

Meer nog: het gansche kapitalisme der wereld, althans een reusachtig gedeelte er van, keert zich voor het eerst in de wereldgeschiedenis tegen het proletariaat van geheel Europa, van een groot deel van Azië, van Australië, van een deel van Amerika, van een deel van Afrika, met één daad.

Voor het eerst komt het proletariaat der wereld, als geheel, rechtstreeks in botsing met het wereldkapitaal. En de Marxist, de leerling van Marx, weet niet anders tot het proletariaat te zeggen dan: gij moet ieder voor uw vaderland vechten, gij moet den wil der kapitalisten doen.

Wij willen, omdat het bestrijden en het overwinnen van dit soort van Marxisme, evenals van het Revisionisme, een levenskwestie is voor het proletariaat, nog een ander voorbeeld aanvoeren.

Cunow (zie „Parteizusammenbruch” blz. 13-21) meent dat de poging om het Imperialisme den weg te versperren en dus te overwinnen, niet gedaan moet worden, omdat het Imperialisme een historisch noodzakelijke ontwikkelingsfase van het kapitalisme is. De strijd tegen de machine was een domheid. Zoo zou de strijd om het Imperialisme te vernietigen een domheid zijn.

Met Kautsky is Cunow het klassieke voorbeeld van de oude Marxisten. De een zegt: de arbeiders kunnen het Imperialisme niet bestrijden, zij moeten in het Imperialisme berusten. De ander meent: zij mogen het niet bestrijden, omdat het Imperialisme historisch noodzakelijk is.

het Imperialisme, of samengaan met het Imperialisme. Wie voor den strijd tegen het Imperialisme is, moet voor de Massa-actie zijn, want een ander middel tot overwinning van het Imperialisme bestaat niet.

Kautsky zegt wel dat hij het Imperialisme wil bestrijden. Maar het eenige werkelijke wapen tegen het Imperialisme wil hij niet, d.w.z. hij wil niet de Massa-actie.

Ook Cunow zegt dat hij wil strijden. Hij wil zelfs de Massa-actie. Maar..... alleen in de toekomst, in een niet aangeduide, verre toekomst. 1) Hij wil dus nu het eenige werkelijke wapen niet. Hij wil dus den strijd niet.

Kautsky wil het rad der geschiedenis terugdraaien. Het kapitalisme moet terugkeeren tot zijn oude vormen uit den voor-imperialistischen tijd: tot politieke verbonden en handelsverdragen. Kautsky is ook utopist: het Imperialisme moet tot zachte middelen overgaan: tot scheidsgerichten en ontwapening.

Kautsky wil niet den laatsten reusachtigen strijd tot verbreiding van het kapitalisme over de aarde, waaruit het socialisme zal voortkomen. De reuzenstrijders moeten tot een vergelijk komen — nu reeds. 2)

Kautsky wil machteloos, utopischen tegenstand.

Feitelijk is Kautsky dus degene die de machine weer door het handwerk wil vervangen.

Cunow, die de noodzakelijkheid van het Imperialisme en van zijn strijd erkent, heeft tegenover Kautsky gelijk.

Maar waartoe leidt Cunow's raad?

Hiertoe, dat hij geen tegenstand wil, dat hij de arbeiders van Europa, in de eerste plaats die van Duitschland en Engeland, aanraadt niet te strijden, te wachten tot Europa en de wereld rijp zijn voor het socialisme, en zich in dien tusschen-tijd te laten vermoorden.

Ditzelfde, maar uit andere beweegredenen, wil Kautsky.

Beide, Kautsky en Cunow, behooren bij elkaar.

Want beide willen den strijd van het Proletariaat tegen het Imperialisme niet.

Voor wij verder gaan, willen wij eerst nog uitvoeriger bewijzen dat Cunow den strijd niet wil. Want deze radicalen van het slag van Kautsky zijn gewend om met spreekwijzen en termen uit den voor-imperialistischen tijd zich den schijn te geven als wilden zij den revolutionairen strijd wel. En

1) Zie „Parteizusammenbruch”, blz. 21.

2) Waarom een vergelijk, ontwapening e.d. nu onmogelijk zijn, bespreken wij in het voorlaatste hoofdstuk.

zooals de revisionisten door valsche beloften, misleiden zij door dezen schijn het proletariaat.

En omdat deze radicalen na den oorlog zullen probeeren de arbeiders opnieuw door dezen valschen schijn van den strijd af te houden, daarom moet deze schijn worden weggenomen.

Wij willen in zijn eigen woorden weergeven hoe Cunow zich dezen strijd denkt.

Hij schrijft („Parteizusammenbruch“, blz. 18): „Dit wil geenszins zeggen dat nu de arbeidersklasse geduldig en zonder tegenstand de heerschappij van het Imperialisme moet verdragen..... Het wordt integendeel de taak der sociaal-democratische arbeiderspartij om de schadelijke gevolgen van het Imperialisme zooveel mogelijk af te weren, en om daarentegen de nieuwe maatschappelijke vormen waaruit voor de arbeiders iets te halen valt, onverbiddeijk in het belang der arbeiders uit te buiten, hunne organisaties krachtig te maken, en zoo noodig te wijzigen in overeenstemming met de nieuwe doeleinden,..... in een woord, om de arbeidersklasse zoo welbehouden mogelijk door de nieuwe ontwikkelingsfase te brengen.“

En verder: Verovering en benutting der politieke macht, staatscontrole en staatsbeheer der productie... Ziedaar Cunow's strijd.

Wat beteekenen deze woorden?

Wij zullen ze vergelijken met de werkelijke klasseverhoudingen zooals die door het Imperialisme en den oorlog worden.

Wij zullen nu aantoonen wat deze strijd tegenover het Imperialisme is.

Cunow wil de schadelijke gevolgen van het Imperialisme afweren. Welke zijn die? Het is de oorlog. Het zijn de miljoenen dooden. Het zijn de honderdduizenden miljoenen schuld die Europa, de tienduizenden miljoenen schuld die Duitschland zal hebben. Hoe wilde en hoe wil Cunow ze afweren zonder de massa-actie?

Het was en het is niet mogelijk deze gevolgen af te wenden alleen door het stembiljet of door een parlamentsfractie.

Het Imperialisme lacht om die middelen.

Cunow wil de nieuwe maatschappelijke vormen uitbuiten. Welke bedoelt hij? De geweldige nieuwe banken die zullen ontstaan door de schulden van de wereld, en van Duitschland? De macht dier banken over den staat, die door deze schulden

tien en honderdmaal grooter zal worden? De macht dier banken over de productie en het transport? Hoe wil hij die voor de arbeiders uitbuiten — zonder de massa-actie?

Gelooft Cunow dat de arbeidersklasse alleen door een parlamentsfractie — die voor den oorlog alleen reeds niets vermag — na den oorlog de door oorlogswinst en staatsschuld enorm vergrootte en geconcentreerde macht der groot-kapitalisten zal kunnen breken — zonder massa-actie?

Cunow wil de arbeidersorganisaties krachtiger maken. Hoe zal hij dat doen, als de arbeidersorganisaties van Engeland, Duitschland, Frankrijk, Rusland, Italië en België na den oorlog krachteloos zijn; als ze, ten gevolge van den oorlog, verpletterd nederliggen onder staatsschuld en belastingen? Als hun kas leeg is en hun leden werkeloos zijn? Hoe wil hij dat doen zonder de massa-actie?

Cunow wil, in één woord, de arbeidersklasse zoo welbehouden mogelijk door de nieuwe ontwikkelingsfase brengen. Cunow heeft dit wat laat bedacht! Want de arbeidersklasse, die hij wil behouden, ligt in Europa, Afrika, Amerika, Australië en Azië bloedend terneer; ze is verminkt en verzwakt, en in zich zelve verdeeld en vijandig. De tijd om deze ellende af te weren is voorbij. Ten deele daardoor, dat Cunow en de radicalen de massa-actie niet hebben gewild. Hoe zal hij ze behouden voor een tweeden dergelijken ondergang zonder de massa-actie?

Het klinkt als een hoon van een radicaal te hooren, dat hij de massa welbehouden door de nieuwe fase heen wil brengen zonder de actie van deze massa zelf.

En verder: Staatsbeheer en Controle der groot-productie. Ziet Cunow niet dat de macht welke de groot-productie controleert en bestuurt, d.w.z. de Hooge Bank, dat die macht door dezen oorlog tot tien, tot honderdmaal grooter hoogte stijgt? Ziet hij niet dat de arbeidersorganisatie daarentegen zeer verzwakt uit den oorlog komt? Dat nu een veel zwakkere tegenover een veel sterkere komt te staan? Dat de arbeiders nu alleen nog krachtig zijn door hun aantal?

Hoe wil hij dan die macht bestrijden, haar vervangen door de macht van het volk, zonder de actie der massa?

En dan ten laatste: De verovering van de politieke macht op het Imperialisme, de groote Banken en den door hen gere-

geerden machtigen Staat. — Wie zal ze den heerschers ontnemen na den oorlog?

De geruïneerde arbeidersklase, het proletariaat dat neergedrukt wordt door belastingen, de verpletterde organisaties, de arbeidersklasse die zich slaafsch aan het Imperialisme onderworpen heeft!

En die arbeidersklasse zou het moeten doen, volgens Cunow, door zich wederom aan het Imperialisme te onderwerpen, en niet op te staan in massa-actie.

Niet een enkele maal noemt Cunow de massa-actie als het eenige middel om den oorlog af te weren, de nieuwe vormen uit te buiten, de arbeidersorganisaties niet te laten verpletteren en de arbeidersklasse te redden. Nergens noemt hij haar als het middel dat nu oogenblikkelijk, of, wanneer dat niet kan, direct na den oorlog moet worden aangewend, — haar, de massa-actie die alleen in staat is het Imperialisme en den staat te overwinnen en de politieke macht te veroveren. Hij spot met de mannen die de massa-actie willen aanwenden. Hij noemt haar, zelfs voor de verre toekomst, niet als daad maar als woord.

De groote woorden van Cunow voor zijn strijd zijn niets meer dan groote woorden. Het zijn niets dan leuzen uit den voor-imperialistischen tijd.

Door de leuzen uit den voor-Imperialistischen tijd, die nu leege klanken zijn, wil hij den schijn aannemen alsof hij wil strijden. „Onverbiddelijk gebruiken”, „organisaties versterken”, „welbehouden door deze faze brengen”, „de politieke macht veroveren”..... maar zonder het eenige middel dat deze dingen kracht kan geven, dat deze woorden tot daad maken kan. Het klinkt als kindertaal tegenover het reusachtige Imperialisme. Het klinkt als de taal van een kindsch man.

Wanneer Cunow zegt: „ik wil den vernietigingsstrijd tegen het Imperialisme niet, omdat het Imperialisme noodzakelijk is; ik wil een anderen strijd,” dan blijkt het, dat hij in het geheel geen strijd wil.

Cunow's woorden zijn holle klanken. Zijn strijd is geen strijd.

En nu zoekt Cunow, en met hem de radicalen, die onmacht, dien onwil om te strijden te verbergen onder drie argumenten. Dat het Imperialisme noodzakelijk is. Dat het kapitalisme

nog niet kan vernietigd worden. En dat de wereld nog niet rijp is voor het socialisme.

Daar nu Cunow's opvatting, dat het Imperialisme een historische noodzakelijkheid is, en dat de wereld nog niet rijp is voor het socialisme, naar den schijn Marxisme is, en het hoofdargument zal worden, waarmede de radicalen, en de reformisten!, zich verdedigen en waarop zij zich zullen beroepen, — en daar vooral deze opvatting, dit schijn-Marxisme de arbeiders het meest kan misleiden en in hun dwaling versterken, — zullen wij haar hier nog in het bijzonder bestrijden en weerleggen.

Wat betreft de bewering dat de wereld nog niet rijp zou zijn voor het socialisme, dat het kapitalisme nog niet kan worden vernietigd, — wij zijn van een andere meening. Wij zijn van meening, dat de beide leidende staten Engeland en Duitschland in materieel opzicht rijp voor het Socialisme zijn. Landen, waar de grootste productietakken: de ijzer-, kolen- en werktuigen-productie, de kleeding- en ten deele ook de voedings-industrie, en het transport op zoo reusachtige schaal zijn gecentraliseerd, waar reeds zooveel syndicaten en kartels bestaan en waar met zoo weinig moeite nog zooveel takken van productie kunnen worden gecentraliseerd, waar de gecentraliseerde bank zoozeer de industrie en het transport beheerscht, die staten achten wij materieel, technisch, rijp voor het socialisme.

De verwezenlijking van het socialisme hangt, vooral in de twee leidende staten Duitschland en Engeland, nu slechts af van de geestelijke factoren, van den wil, het bewustzijn, den moed van het proletariaat.

Wie wil, wie kan loochenen, dat, wanneer het Engelsche en het Duitsche proletariaat geestelijk rijp waren, — en vooral wanneer ze te samen, naast elkander streden, — de productiekrachten en productieverhoudingen hen reeds nu tot oneindig groote daden zouden in staat stellen! Zij zouden den strijd voor de verwezenlijking van het socialisme kunnen beginnen, in een voortdurenden geweldigen strijd de politieke macht kunnen veroveren, en, technisch met betrekkelijk weinig moeite, de maatschappij kunnen hervormen.

Maar dit zijn beweringen. Die wij slechts daarom vooraf

doen gaan en tegenover die van Cunow stellen, opdat de lezer dadelijk de hoogere bewering hoore.

Voor wij verder op haar ingaan, willen wij Cunow's meening over de noodzakelijkheid van het Imperialisme en de onmogelijkheid om het te bestrijden, weerleggen.

Wij zagen dat Cunow geen werkelijken strijd wil.

Een zonderlinge bewering, dat het proletariaat iets niet moet bestrijden, het niet den weg moet zien te versperren, omdat het een noodzakelijke faze in de ontwikkeling is.

Een zonderlinge bewering, vooral voor een Marxist.

De meest algemeene zin van het Marxisme is het begrip van de dialectische ontwikkeling, de ontwikkeling door strijd.

Dat twee dingen zich te zelfder tijd kunnen ontwikkelen, en dat door den strijd tusschen die twee dingen een nieuwe ontwikkeling, een nieuw ding ontstaat.

Zoo bijv. de ontwikkeling van de kapitalistenklasse, de ontwikkeling van het socialisme.

De kapitalistenklasse ontwikkelt zich door de kapitalistische productiekrachten. Maar te midden van deze productiekrachten ontwikkelt zich ook het proletariaat.

En door de ontwikkeling van beide, van de kapitalistenklasse en van het proletariaat, ontwikkelt zich de strijd tusschen beide. En door dezen strijd het nieuwe: uit het kapitalisme het socialisme.

De ontwikkeling van het kapitalisme is noodzakelijk, de ontwikkeling van het proletariaat is noodzakelijk, de strijd tusschen beide is noodzakelijk, — en door dezen strijd alleen komt het socialisme, dat door dezen strijd noodzakelijk wordt.

Zonderling om te hooren, dat men niet moet strijden, omdat de ontwikkeling van het kapitalisme noodzakelijk is.

De ontwikkeling van iedere faze van het kapitalisme is noodzakelijk, ook die van het Imperialisme.

Zonderling om te hooren dat men daarom het Imperialisme niet moet bestrijden.

Men gelooft zijn oogen nauw, als men dit een Marxist beweren ziet.

Maar dat is toch ook nooit de leer, nooit de practijk geweest!

Hebben wij ooit iets niet bestreden omdat het noodzakelijk was?

Ja, wij hebben nooit iets, dat noodzakelijk was, willen vervangen door iets achterliks.

Maar dat willen wij ook nu niet.

De vergelijking van Cunow is onjuist. Eens hebben de arbeiders de machine willen vervangen door het achterlijke handwerk. Maar wij willen het Imperialisme vervangen door het Socialisme, een hoogere ontwikkelingsfaze dan het Imperialisme.

Hebben wij soms den bond van werkgevers niet bestreden, omdat hij noodzakelijk was? Hij was noodzakelijk. Toch hebben wij hem bestreden.

Hebben wij den trust, het syndicaat bestreden? Bestrijden wij ze? Ze zijn noodzakelijk. Maar wij bestrijden ze.

Hebben wij het militarisme bestreden? Het is noodzakelijk, wij bestrijden het.

Hebben wij den Staat bestreden? Hij is noodzakelijk. Wij bestrijden hem.

Hebben wij het steeds grooter en sterker worden van den Staat, van de regeering bestreden? Het is noodzakelijk. Wij bestrijden het. Enz. enz.

Het kapitalisme tot nu toe was ook een noodzakelijke faze in de ontwikkeling. Maar de arbeiders hebben het niet zonder strijd over zich laten komen, zij hebben het bestreden.

Cunow echter wil het Imperialisme niet bestrijden, omdat het noodzakelijk is!

Maar iets anders nog dient hier gezegd, dat beslissend is voor de vraag of wij tegen het noodzakelijk Imperialisme moeten strijden.

Het is juist de strijd tegen het noodzakelijke, tegen elke noodzakelijke faze van het kapitalisme, het is deze strijd alleen, die ons sterker maakt.

Onze groote voorvechters, leiders en massa, hebben tegen iedere noodzakelijke faze der ontwikkeling van het kapitalisme gestreden, — en zij hebben dit gedaan met alle kracht die zij hadden, — en daardoor, daardoor alleen zijn zij sterker geworden.

Zij hebben den adel en de bourgeoisie, de kerk en den staat bestreden, — zij hebben nooit een schrede terug willen doen,

zoals Kautsky nu, — en daardoor hebben zij het kiesrecht, arbeidswetgeving en het recht van vergadering verkregen. Daardoor verkregen zij vóór alles: Eenheid, bewustheid, groo-tere kracht.

Zij wisten, dat en het kapitalisme en hun vijanden noodzakelijk waren; maar zij wisten ook, dat zij zelf en dat het socialisme noodzakelijk waren. Zij wisten, dat het noodzakelijke het noodzakelijke bestrijdt, maar dat het sterkste, hier het socialisme, overwint. En daarom streden zij steeds d a r v o o r met alle, steeds met hun uiterste kracht.

Cunow wil nu den strijd niet, omdat de tegenstander noodzakelijk is!

Als zij, onze voorgangers, datgene gedaan hadden wat Cunow nu wil, wat zou dan gebeurd zijn? Men stelle zich dit even voor oogen en men zal onmiddellijk het verkeerde van Cunow's tactiek inzien.

Zij zouden overwonnen zijn, en in plaats van een schare, vechtend voor de vrijheid, met energie, inzicht, aaneensluiting, organisatie, vrijheidsliefde en macht, welke haar in staat stelden verder te strijden en ten slotte het kapitalisme te vervangen door het socialisme, waren zij een menigte van slaven geworden, dof en laag en zonder eenige macht.

De strijd uit alle macht tegen het noodzakelijke heeft hen daarvoor behoed.

Zoo willen ook wij nu strijden, uit alle macht, met alle mid-delen, die ons ter beschikking staan, tegen het noodzakelijke Imperialisme, opdat wij niet worden tot een geestelijk, mate-rieel en zedelijk wegzinkende massa van koelies, maar tot een zegevierend proletariaat.

Hier ziet men reeds duidelijk het onderscheid in algemeene opvatting tusschen de oude Marxisten en ons.

Wij zullen het echter nog duidelijker, nog beslissender aan-toonen.

Wij zullen nu weerleggen de argumenten, dat de wereld nog niet rijp zou zijn voor het Socialisme, en dat het Kapita-lisme nog niet kan vernietigd worden.

Cunow zegt: Gij poogt het Imperialisme den weg te versper-ren, het te vernietigen. Gij wilt het vernietigen door massa-

actie, door massa-stakingen, enz., gij wilt het vervangen door het Socialisme, — en d e z e uw strijd van versperring, van vernietiging is onmogelijk, omdat het Kapitalisme nog noodzakelijk, het Imperialisme nog een noodzakelijke ontwikke-lingstafel van het Kapitalisme, het Socialisme nog onmo-gelijk is.

Wij zouden hem kunnen voorhouden, dat iedere door de socialisten gevoerde strijd tegen het kapitalisme, ook de klein-ste vakvereenigingsstrijd, een strijd tot zijn vernietiging is.

En dat in alle fazen van het kapitalisme de socialisten, onze groote voorvechters, hun strijd immer hebben opgevat als een strijd tot vernietiging van het kapitalisme. Hetzij door hun geweldige energie en vuur, hetzij door hun helder inzicht: zij hebben elken strijd zóó opgevat alsof hij de verwezenlijking van het socialisme zou brengen. Dat heeft hun niet alleen hun weergaloozen moed en hun kracht gegeven, maar zij hebben, zooals wij verderop zullen zien, met deze opvatting ook in hooger zin gelijk gehad. 1)

Toch willen wij Cunow's bewering voor een oogenblik als waar aannemen. Want hier ligt het knooppunt, de kern van de geheele tegenstelling tusschen de oude en de nieuwe Marxisten, tusschen de aanhangers der oude en die der nieuwe tactiek.

Het onderscheid tusschen de oude ontwikkeling van het ka-pitalisme en de nieuwe, tusschen die van de negentiende en die van de twintigste eeuw is dit:

Het kapitalisme heeft zich nu ontwikkeld en ontwikkelt zich tot een hoogte waarboven geen hooger meer is.

Boven de trust, het syndicaat, het monopolie bevindt zich niet nog een andere hoogere hoogte.

Dit op economisch gebied.

En wat de trust, het monopolie is op economisch, dat is het Imperialisme op politiek gebied.

Het Imperialisme is de invoering, de uitbreiding van het kapitalisme over de geheele aarde. En juist d o o r de trusts, de banken, de syndicaten, de financieele en industriele mo-nopolies.

1) Als voorbeeld noemen wij den laatsten grooten strijd, de Russi-sche revolutie. Haar grootste strijders streden voor den val van het tsarisme en voor de spoedige verwezenlijking van het socialisme. Hun eischen richtten zich naar beil.

Het is dus de uitbreiding van de macht der groote banken, der trusts en syndicaten, der monopolies over de aarde.

Maar verder dan het monopolie kan de ontwikkeling niet gaan, en verder dan de aarde voert geen weg, tenzij men de sterren kapitalistisch wil maken. De geheele aarde onder het beheer der georganiseerde trusts, der monopolies, dat is het toppunt van de kapitalistische productie.

Het kapitalisme is dus door het verdwijnen van de vrije concurrentie, door de vestiging van financiële, industriele en transport-monopolies en door het Imperialisme dat deze machten over de aarde verbreidt, aangeland in zijn laatste faze.

Men versta ons wel.

Wij weten dat dit proces eerst in zijn begin is. Wij weten dat het nog voor meerdere ontwikkeling vatbaar is. Nog is er eindeloos veel over uit het vorige tijdperk. 1) De reuzenmaatschappijen kunnen zich nog geweldig vermeerderen en uitbreiden.

En dit niet alleen. De monopolistische maatschappijen kunnen niet slechts quantitatief veranderen. Zij zouden eens, in de toekomst, één lichaam kunnen vormen, dat de geheele aarde omvat, en welks onderdeelen zonder concurrentie naast elkaar leven. Het Imperialisme zelf, de heerschappij over de wereld door de monopolies, zou van vreedzamen aard kunnen worden, de staten zouden een wereldbond kunnen oprichten 2) — als instellingen, die niet langer elkander beoorlogen, maar waarin de geweldige monopolies tezamen alle bewoners der aarde uitbuiten en alle winst voor zich nemen.

Dit alles weten wij.

Maar wat wij zeggen willen is dit: deze ontwikkeling, hooger dan welke niemand zich een andere kapitalistische ontwikkeling kan denken, en die door de socialistten steeds is beschouwd als de basis hunner eigen maatschappij, — deze ontwikkeling is wel is waar eerst in haar aanvang, maar toch is ze begonnen.

1) Wij zullen zelf in het tiende hoofdstuk aantonen, dat de internationaliseering van het wereldkapitaal, een voorwaarde van het wereldmonopolie, eerst in haar begin is.

2) Over de mogelijkheid van een Statenbond nu, handelen wij in het voorlaatste hoofdstuk.

Wat zijn wezen aangaat heeft het kapitalisme zijn laatste ontwikkelingstrap bereikt. Naar zijn wezen, — het mag zich nog zoo zeer uitbreiden, vergrooten, en zelfs zijn strijd omzetten in vrede, — naar zijn wezen is, door de financiële en andere syndicaten en door het Imperialisme, de basis der nieuwe maatschappij daar.

Dat is het onderscheid tusschen toen en nu, tusschen den tijd van Marx en den onzen, tusschen de negentiende eeuw en de twintigste.

Wat wil dat alles zeggen voor den strijd?

Dit. Ten eerste dat de strijd met oneindig grootere middelen moet worden gevoerd. Met de massa-actie, zooals wij hebben aangetoond. Want wij staan nu tegenover reuzenkrachten, waartegen de oude middelen niet langer voldoende zijn.

Maar ten tweede, dat de strijd tegen het kapitalisme voortaan steeds moet zijn — en van zelf ook wordt — een strijd tot vernietiging van den tegenstander en tot de zege van het proletariaat.

Deze nieuwe formaties in de laatste faze van het kapitalisme: de imperialistische staat, de trusts, de syndicaten, — en wij kunnen er bijvoegen: de ondernemersbonden, want ook zij zijn een soort van kartels, monopolies van den strijd, — deze formaties zijn zoo geweldig, omvatten zoo volkomen en doortrekken zoo zeer de geheele maatschappij, het geheele nationale en internationale leven, dat een strijd er tegen de geheele wereld doet wankelen en een strijd is tegen de kapitalistische maatschappij zelf.

Het groote geconcentreerde kapitaal dooradert, zooals het bloed het lichaam, zoo zeer de geheele industrie, het geheele transport en den handel, dat een geweldige slag tegen een van de onderdeelen het geheele lichaam trillen doet.

De strijd van een deel van het kapitaal roept nu terstond de andere deelen op, een politieke beweging richt zich tegen de geheele maatschappij, een groote staking richt zich tegen den staat.

Daar de trusts, de monopolies, de Hooge Bank, en dus ook het Imperialisme dat ze over de geheele wereld verbreidt, de hoogste vormen van het Kapitalisme zijn, waarop reeds nu de

geheele maatschappij berust, daar deze formaties nu reeds het geraamte zijn der geheele maatschappij, kan de strijd er tegen voor de socialistten niet anders zijn dan de strijd om het Kapitalisme te vernietigen.

En daarom ook is nu elke strijd die tegen de hoogste vormen van het kapitaal wordt gevoerd, tegen de reusachtige ondernemersbonden, de syndicaten en het Imperialisme, voor de socialistten noodzakelijk en van zelf een strijd voor het socialisme.

Nu te zeggen, zooals Cunow doet, dat men het Imperialisme niet moet bestrijden om het te vernietigen, dat beteekent dus niets anders, dan te zeggen, dat de strijd tot vernietiging van het kapitalisme moet worden opgegeven. Dat beteekent dus ook niet anders dan den strijd tot verwezenlijking van het socialisme op te geven.

En daar de strijd nu bestaat uit een reeks van zoodanige pogingen, die alle het geheele kapitalisme dreigen te vernietigen, — beteekent de raad het Imperialisme niet te bestrijden, niet anders dan geen van deze strijden te strijden.

Want alle deze strijden, tegen een syndicaat, een trust, een geweldigen ondernemersbond, een imperialistischen staat, zij zijn alle geworden strijden om het kapitalisme te vernietigen, en het socialisme te grondvesten, — niets meer of minder dan de strijd tegen het Imperialisme.

Wie dien eenen strijd niet wil voeren, raadt ook de anderen af.

Dus beteekent de raad van Cunow elken strijd, den geheelen strijd, op te geven.

Maar nog veel duidelijker blijkt de noodzakelijkheid van den strijd en de verkeerdheid van Cunow's raad, wanneer men zich de geheele ontwikkeling van den strijd tusschen proletariaat en kapitaal, zooals die van nu af aan zal verlopen, en de zege van het socialisme zooals die zal komen, voor oogen stelt.

De laatste ontwikkelingsstrap van het kapitaal, dien het nu bereikt, is een langdurig proces, van tientallen jaren.

Ook de strijd der arbeidersklasse tegen deze nieuwste vormen van het kapitaal, die nu begint, is een proces van tientallen jaren, een proces van den groei der macht der arbeidersklasse.

Maar ook de zege van de arbeidersklasse is een proces van tientallen jaren.

De zege van het socialisme is geen catastrofe, die plotseling komt.

Daar de zege van het socialisme een proces, een lange rij van strijden is, overwint voorloopig geen enkele strijd het kapitalisme geheel. Geen enkele strijd vernietigt het voorloopig. 1)

Iedere strijd is slechts een poging om het kapitalisme te vernietigen, het socialisme tot de overwinning te voeren.

Iedere overwinning, die van nu aan wordt behaald, over de nieuwste vormen van het kapitalisme, over de groote banken, een trust, een ondernemersbond, een syndicaat, — of over den imperialistischen staat, over het Imperialisme, — iedere zoodanige overwinning, waardoor de arbeidersklasse in dezen strijd stijgt naar hogere organisaties, naar hooger bewustzijn en zelfvertrouwen, naar hogere macht, — iedere overwinning is desondanks een overwinning van het socialisme, juist omdat deze vormen de hoogste, de laatste vormen van het kapitalisme zijn.

Een overwinning over de hoogste vormen van het kapitalisme vernietigt ten deele het kapitalisme, en is daarom een overwinning van het socialisme. 2)

Om dit geheel duidelijk te maken, willen wij twee schitterende voorbeelden aanvoeren.

1) Kautsky, Cunow en de Marxisten van deze soort in het algemeen doen het als altijd ook nu weer voorkomen, alsof wij de zege snel, of zelfs met één slag voor mogelijk houden. Deze voorstelling is vals. Wanneer wij spreken van vernietiging, ontworteling enz., dan bedoelen wij niet vernietiging in eens. En wij gelooven ook niet aan een snelle zege.

Omgekeerd: te zeggen dat het Imperialisme niet moet worden bestreden, omdat het kapitalisme noodzakelijk en het socialisme nog onmogelijk is, is een bewijs, dat men zelf een valsche voorstelling heeft van de geheele ontwikkeling, dat men nog in het begrip der katastrofale revolutie, van de omwenteling met één slag bevangen is.

2) Dit gevoel, dat iedere gedeeltelijke overwinning een overwinning van het socialisme is, dit gevoel was het ook, dat onze groote strijders er toe bracht steeds te gelooven, dat zij voor het geheele socialisme streden. In hooger zin hadden zij dus gelijk.

Hoeveel te meer wij, die de groote vormen voor ons zien waarop de socialistische maatschappij zal worden gegrondvest.

Wanneer het de arbeiders zou gelukken ook maar een syndicaat in de macht, in de handen der arbeiders te brengen, zou dat nog niet de vernietiging van het kapitalisme, niet de verwerkelijking van het socialisme, maar toch de overwinning van het socialisme, een deel van zijn zege zijn.

Wanneer het de arbeiders kon gelukken door hunne massa-actie een imperialistischen oorlog te verhinderen, zou dat niet de vernietiging van het kapitalisme, niet de vestiging van het socialisme zijn, maar toch de zege van het socialisme, een deel van zijn zege.

Een machtsvermeerdering, een deel der almacht, die de arbeidersklasse eens zal veroveren.

En de reeks van zulke pogingen en overwinningen, steeds geweldiger, steeds meer de geheele maatschappij omvattend, zal de geheele zege uitmaken.

Wie de zaak zoo, dus naar waarheid bezielt, en den strijd, den opgang, de zege van het socialisme als een proces opvat, die ziet wat het beteekent als men den strijd tegen het Imperialisme niet wil voeren, omdat men zoogenaamd het kapitalisme nog niet ten val brengen kan.

Deze strijd moet het niet geheel ten val brengen, — dat gaat niet op eens. Hij moet het verzwakken, zoodat het eens zal vallen.

Het beteekent dat men het kapitalisme in het geheel niet meer wil ten val brengen, niet meer wil overwinnen.

Daar het Imperialisme slechts een der hoogste ontwikkelingsvormen van het kapitalisme is, een onder vele, alle gelijk in kracht, wier bestrijding het kapitalisme evenzeer doet wankelen, evenzeer met vernietiging bedreigt, beteekent het niet-vernietigen, het niet-overwinnen-willen van het Imperialisme, het niet-overwinnen-willen van al deze vormen.

Wanneer men het Imperialisme en dus de hoogste uitingen, de hoogste vormen van het kapitalisme niet wil overwinnen, dan wil men in het geheel niet overwinnen. Dan heeft men den wil om te overwinnen niet meer.

Daar de zege van het socialisme een reeks van partieele overwinningen over de hoogste vormen van het kapitalisme is, beteekent het niet-willen-overwinnen van het Imperialisme, het opgeven van de zege van het socialisme.

En dan ziet men eindelijk geheel klaar, dat deze raad niet

anders is dan het opgeven van elken strijd in deze fase van het kapitalisme tegen zijn hoogste uitingsvormen, het niet-willen van iedere overwinning over deze vormen, en dus de algeheele onderwerping van het proletariaat aan deze vermen.

En dat is wat Cunow wil. Hij wil onderwerping. 1)

De twee geweldige ontwikkelingsprocessen van onzen tijd groeien. Het kapitalisme en de arbeidersbeweging.

Het kapitalisme bereikt een trap, waarop het zich reusachtig versterkt, door monopolies en door het Imperialisme, dat deze verbreidt over de aarde. De fundamenten voor het socialisme worden gelegd.

En nu, juist nu raadt Cunow de arbeidersklasse den strijd tot verkrijging van het socialisme, tot vernietiging van het kapitalisme niet te strijden... zich niet krachtig te maken door het eenige middel dat voor haar bestaat: den strijd.

1) Dat Cunow onderwerping wil volgt ook uit zijn opvatting van den oorlog.

Hij schrijft (blz. 13 der geciteerde brochure): „Dat een Serajawo-questie aanleiding zou kunnen zijn tot den oorlog... heb ik nauwelijks voor mogelijk gehouden... Een zoodanige strijd scheen mij in 't eerst eenigermate als een doelloos tusschenspel in het wordende, waarvoor de sociaal-democratische rijksdagfractie, door te stemmen voor de oorlogscredieten, geen de minste verantwoordelijkheid op zich mocht nemen — tot ik dan weldra steeds duidelijker besepte dat Engeland's bourgeoisie dezen oorlog als gunstige gelegenheid denkt te benutten om nu reeds de groote afrekening te beginnen.”

Deze opvatting neemt een waardige plaats in naast die van Kautsky (zie blz. 4 van dit geschrift), dat de huidige oorlog niet door imperialistische motieven zou zijn ontstaan, noch in Oost- noch in West-Europa.

De lezer zal zich herinneren, dat wij Engeland's politiek tot insluiting van Duitschland niet minder voor de oorzaak van den oorlog houden dan de politiek van Duitschland. Maar dat een Duitsch sociaal-democraat niet de Deutsche heerschende klassen beschuldigt maar de Engelsche, — dat bewijst, dat hij zich aan de Deutsche heerschende klassen onderwerpt.

Van deze beide radicalen verontschuldigt de een de heerschende klassen, de ander beschuldigt Engeland. Dat maakt hen beiden tot bondgenooten, neen, tot slaven van het Imperialisme. —

De radicalen zijn voor de arbeidersbeweging een niet geringer gevaar dan de revisionisten. Want deze willen zich met de bourgeoisie verbinden. De radicalen willen, onder den schijn van den revolutionairen strijd, de onderwerping aan de bourgeoisie.

De kapitalisten vermeerderen hun macht. De arbeiders moeten blijven stil staan.

De kapitalisten van alle landen storten zich op het proletariaat der wereld. En nu, juist nu raadt Cunow het wereldproletariaat, het proletariaat aller volken zich niet te vereenigen in massa-actie, maar zich, ieder voor de kapitalisten van zijn volk, te laten slachten.

Bij miljoenen vermoord te worden, na den oorlog de organisaties vernietigd te zien, internationaal verdeeld te zijn, een geweldige werkeloosheid tegemoet te gaan en verpletterd te worden onder de staatsschulden.

Dat is de raad van Cunow.

Wanneer de arbeiders dezen raad opvolgen, dan storten zij in een afgrond van geestelijken, zedelijken en stoffelijken ondergang.

Wanneer het proletariaat zich aan het Imperialisme onderwerpt, dan onderwerpt het zich aan het bankkapitaal, de trust, het syndicaat, den ondernemersbond, de imperialistische regeering, het absolutisme, den oorlog, — dan vervalt het in de diepste slavernij.

Dat is het wat Cunow aanraadt.

Wij echter raden het proletariaat aan, het Imperialisme te bestrijden als een vereenigd internationaal proletariaat.

Wij gelooven dat deze vereeniging, evenals het Imperialisme in de geschiedenis van het kapitaal, een noodzakelijke faze in de ontwikkeling, in de beweging van het proletariaat is.

Wij willen tegenover het internationale wereldkapitaal, dat voor zijn ontwikkeling over de aarde strijdt, het internationale proletariaat stellen.

Wij willen de levende productiekrachten, de arbeiders, door strijd tegen het Imperialisme, tegen deze noodzakelijke faze in de ontwikkeling van het kapitaal, hun noodzakelijke faze doen doorloopen: de internationale vereeniging tot een Internationale van de daad, van den strijd.

Slechts op deze wijze zal het proletariaat overwinnen.

Cunow's raad — de draagwijdte ervan, — komt dus hierop neer:

Hij raadt het proletariaat aan niet te strijden, zich niet door strijd te versterken, den strijd tegen de hoogste vormen van het kapitalisme, d.w.z. den strijd voor het socialisme niet te voeren.

Den wil tot strijden, tot overwinnen op te geven, en zich te onderwerpen aan de kapitalisten in hun hoogste faze.

Dat alles ligt in Cunow's raad om het Imperialisme niet te bestrijden, opgesloten.

En dezen raad verbergt hij, zooals al deze radicalen, onder Marxistische leuzen, onder zegswijzen uit een vroegere periode, onder een valschen schijn.

Wij keeren nu tot het uitgangspunt van onze bespreking over Cunow terug, en roepen nu, in het licht van de opvattingen die wij gaven, — nu dat wij weten, wat te verstaan onder noodzakelijkheid van het Imperialisme, noodzakelijkheid van het kapitalisme, vernietiging van het kapitalisme, rijpheid tot en zege van het socialisme, den arbeiders tegenover Cunow's bewering onze nu duidelijk geworden opvattingen toe:

Het vormen van syndicaten, de trust, het kartel, het monopolie en het Imperialisme dat ze over de aarde verbreidt, zijn zoo ver gevorderd dat het proletariaat den strijd er tegen, d.w.z. dus den strijd voor het socialisme, moet beginnen.

Door dezen strijd alleen kan het krachtig worden en rijp voor de overwinning.

Voor al in Duitschland en Engeland is de organisatie der productiekrachten, de beheersching der grootste takken van productie door het gecentraliseerde bankkapitaal zoo groot, dat deze staten rijp zijn voor het socialisme.

Ook is de organisatie der arbeiders in deze beide landen zoo machtig, dat zij de productie in handen zouden kunnen nemen.

Onder de leiding van deze beide landen zal het proletariaat van Europa, van de wereld, de hoogste uitingsvormen van het kapitaal, de monopolies en het Imperialisme, langzamerhand overwinnen, en eindelijk het socialisme grondvesten kunnen.

Het proletariaat van Europa moet daarom den strijd tegen het Imperialisme opnemen.

Het proletariaat van Europa staat op een kruispunt. Het kan zich verbinden met, het moet kiezen tusschen de revisio-nisten en deze radicalen aan de eene zijde, en de revolutionairen aan de andere.

Na deze bespreking van Cunow keeren wij nu tot Kautsky terug.